

DIR-SE A TRAVÉS D'UN LLIBRE

Àngels Bassas es diu a través de 'Secret candent' d'Stefan Zweig

MONTSE BARDERI / Text i fotografies

L'actriu Àngels Bassas ha treballat en teatre amb directors com Calixto Bieito o Hasko Weber, amb companyies com el Nacional de Teatre Clàssic, la del Teatre Romea, el Centre Dramàtic de Catalunya o el Lliure. També ha participat en diferents films i també és coneguda pel gran públic per sèries televisives. Ha estat Premi de la Crítica en dues ocasions pel seu treball en *l'Amfitrió* de Molière, i en *La Senyoreta Júlia* d'Strindberg. També ha estat guardonada amb el premi Max a la millor actriu per la seva interpretació en *El rei Lear*. Per a un currículum més complet podeu visitar el web www.angelsbassas.com. Aquesta, però, és una ocasió per conèixer la conversadora que hi ha rere l'actriu.

¿Per què has triat aquest llibre per dir-te?

Perquè m'agrada molt l'Zweig i perquè parla de la pèrdua de la innocència i aquesta qüestió em sembla molt interessant. De

com els infants descobreixen veritats del món a través de les mentides dels adults, com mentim, com ens autoenganyem. També el sentiment de ràbia de quan et fan mal i sents que també fan malbé alguna cosa de tu, que es vulnera la puresa i la confiança. Pensem que els nens no noten les coses i, en canvi, tenen una intel·ligència pura i directa que s'adonen de tot i és molt dolorós per a ells descobrir la realitat a través de les mentides dels adults.

Començo a fer-te preguntes citant aquest llibre: "eres una nena precoç com la majoria de nens malaltissos que han hagut de conviure sovint amb els adults"

Efectivament, vaig ser una nena malaltissa i això em va fer conviure amb els adults i les medicines i a estar sola, amb llibres. Vaig ser precoç gràcies a la meua família que és meravellosa i em van impulsar a creure molt en mi, i això és el que ha de fer una família et dediquis alque et dediquis. Estimar molt i donar seguretat és el millor de cara a enfrontar-se a la vida perquè dóna molt equilibri. He tingut la sort de rebre-ho i ara intento practicar-ho amb el meu fill. La meua família no tenia res a veure amb el teatre, vaig descobrir el meu món gràcies a l'educació que és un tema que defenso molt, i vaig trobar el meu camí de seguida. Gràcies a la flexibilitat de la meua família vaig poder sortir de gira amb companyies de teatre amateur per l'Empordà des que tenia 12 anys. De fet, en el meu primer any de vida vaig estar a punt de morir i la meua mare sempre m'ha definit com una supervivent, algú que sempre tira endavant.

Consideres que "tens certa capacitat per a la introspecció o, en canvi, tens una naturalesa eminentment mundana"?

No tinc una naturalesa gens mundana, em convindria una bona dosi de mundanitat perquè sóc molt introvertida, molt exigent amb mi mateixa i els altres, i sempre estic analitzant què he fet, si ho podia fer millor i en què m'he equivocat i tot plegat pot acabar sent una mica torturador però, per altra banda, sóc molt lluitadora i això equilibra la balança perquè si detecto que he fet alguna cosa malament intento arreglar-ho. Aquesta és la part bona de la introspecció que et permet millorar i arreglar coses. Diria que en la vida busco la permanència dins un món que es mou, com l'etern debat filosòfic entre Parmènides i Heràclit. El món cal que es mogui perquè puguin romandre intactes les coses bones.

La solitud és "un plaer enganyós" o una necessitat de primer ordre?

Necessito la solitud però cal trobar l'equilibri. Si estàs imbuït de tu mateix i només et necessites a tu mateix ja està, ja t'has mort. Confiar, estimar les altres persones i aprendre de les altres persones et fa millor a tu mateix. Un egoista no va enlloc, acaba

sent un solitari mort. La solitud és necessària per trobar-te amb tu mateixa. Sempre cal arribar al terme mig d'Aristòtil, trobar l'equilibri.

Podries definir el teu temperament com "apassionat però experimentat en dissimular-ho a través, per exemple, d'una malenconia distingida"

Doncs mira, sóc força així, aquesta podria ser una possible definició de mi, tot i què sóc força complexa i necessitaria moltes definicions per sentir-me plenament definida. Però sí, sóc molt apassionada però ho dissimulo força com a mesura de precaució i protecció.

Zweig diu que hi ha dones que necessiten la presència d'un home per exterioritzar tot el seu poder. Has necessitat mai exterioritzar alguna cosa? Com ho has fet?

Sí, he necessitat exterioritzar coses com tothom i ho he fet sempre a través de la meva feina. Personalment sóc molt reservada, una mica tímida i fins i tot vergonyosa i, en canvi, al teatre sóc

una lleona que no tinc por a res. Per mi el teatre és una vida d'aprenentatge i d'autoconeixement molt bèstia. Volia estudiar filosofia i en el teatre vaig descobrir la filosofia de la vida, la filosofia posada a la pràctica. El teatre em permet, a més de seguir llegint moltíssim i estar en contacte amb la literatura, experimentar i conèixer de primera mà la vida i les persones. Les respostes que buscava en la filosofia les trobo d'una forma molt més intuïtiva a través del teatre. Experimentant a través d'altres éssers humans em conec millor a mi i comprenc millor els altres. I també és innegable que en les grans obres de teatre, si tens la sort d'haver interpretat autors com Shakespeare o Bernhard, tens un catàleg de les ànimes

El teatre em permet, a més de seguir llegint moltíssim i estar en contacte amb la literatura, experimentar i conèixer de primera mà la vida i les persones

humanes molt gran i profund i t'acostes tant a l'empatia com a enfrontar-te als problemes de la vida i ser millor persona. I això últim és el que més m'interessa.

Quina és la teva capacitat de sorprendre't. Per exemple Zweig parla d'algú "a qui res no sorprèn perquè en l'espera ha previst totes les possibilitats, a qui no passa per alt res d'eròtic, perquè en un primer cop d'ull escrutador ja han copsat allò que té de sensual cada persona amb qui es creua"

Està definint a la perfecció el caràcter d'un seductor. Jo sóc completament diferent: sóc molt racional però sentimentalment no calibro amb cap estratègia. Sóc molt crèdula i em lliuro completament i penso que malament aniríem si no fos així. Els infants que són l'ànima més pura el què fan és lliurar-se al joc i així aprenen a ser persones i jo en aquest aspecte no vull canviar. La raó s'ha d'utilitzar bé, hi ha d'haver un equilibri entre ambdós però una vida massa racional i controlada no és espontània ni interessant. Una personalitat freda es perd l'espontaneïtat, la puresa, la màgia... potser sedueix a moltes dones però a mi em fa molta pena els personatges així perquè s'està perdent el viure les coses de debò, l'autenticitat.

Zweig parla també del penediment de la fidelitat, quan la protagonista del relat "es penedeix d'haver estat fidel a un marit que no ha estimat mai, i en els quals la purpúria de la bellesa encara concedeix una darrera –i inajornable– possibilitat de tria entre la maternitat i la feminitat". Aquestes paraules em suggereixen moltes preguntes. En general creus que és més fàcil penedir-se d'haver estat fidels o infidels? Crec que és més fàcil penedir-se d'haver estat fidel.

Cal triar entre ser dona i ser mare?

Aquest és un moment clau de les dones: el punt que ja han estat mares, el fill té una certa edat i recuperen la seva feminitat... és aleshores quan tornen a tenir ganes de sentir-se atractives, seductores i que els seus marits les tornin a tractar com una dona i no com una mare. És un moment clau i decisiu i poden passar moltes coses: que es tingui una infidelitat, que recuperi la intimitat amb la parella, que la relació de parella s'acabi... d'altres decideixen tenir un segon o un tercer fill per entrar en un cicle en què es tapi aquest punt decisiu. Hi ha gent que sap afrontar-ho i que sap tornar a donar guspies a la relació de parella... el que està clar és que és un moment clau.

És just que les dones deixin de ser atractives quan s'acosten a la maduresa o encara ho poden ser més?

Reivindico la dona als 40 anys perquè sexualment està al millor moment a més la dona té una vida molt més llarga sexualment i gaudeix molt més que l'home. Això és així demostrat científicament. No és just que un home amb cabells blancs resulti més atractiu que una dona. Reivindico que les dones als 50 i 60 anys envelleixin bé i puguin ser considerades ben atractives. La bellesa també depèn molt de l'esperit de cadascú, de la bellesa que surt de dintre que és la més important perquè si no hi ha bellesa a dins no hi surt res, a fora. A més, cal arreglar-se i tenir-se cura per envellir bé.

A voltes amb el desig: hi ha un moment just que o bé s'aprofita o tot se'n va en orris, com quan diu "el joc de màscares retarda l'esclat de l'erotisme entre l'home i la dona; disminueix l'ardor de les paraules i apaga la violència de l'assalt"

El moment del desig és un moment meravellós que no voldríem que s'acabés mai. Quan un és seduït vol arribar al clímax però per altra banda voldria fer-ho allargar perquè és un estat de joc que ens dóna un estat molt intens i cal viure'l a poc a poc. No és interessant seduir algú i anar-se'n al llit el mateix dia, cal seduir-se durant dies i dies per conèixer millor l'altre perquè a partir d'aquí pot venir alguna cosa encara millor: l'enamorament correspost. Llàstima que l'estat d'enamorament té un límit de temps i s'acaba. Aquest tema, com saps m'interessa molt i forma part de l'obra de teatre que he escrit. El que crec és que l'ideal és un amor madur, equilibrat però que sàpiga incorporar un punt de risc, de seducció... la vida m'està ensenyant que és difícil de trobar però veig gent que l'ha trobat i, per tant, és possible.

Entens la sensació "d'un verí càlid que et corre per les venes", entens la fascinació del perill?

No només l'entenc sinó que m'encanta. M'encanta estar viva i sentir-me fascinada pel perill, d'alt de l'escenari moltíssim i

quan més em poso en perill més coses aprenc, avanço i evoluciono. Posar-se en perill és, claríssimament, una via per aprehendre la vida.

Una relació pot canviar sobtadament com quan hom es pregunta “què està passant? Alguna cosa ha canviat completament entre ells dos i no se sap exactament el perquè”.

I tant que passen aquestes coses i no se sap el perquè i les relacions es moren... perquè això no passi cal ser lluitador i estar disposat a canviar les coses. Perquè l'amor no mori cal imaginació i sobretot una bona dosi de generositat. I a més, tenim moltes pressions econòmiques, de feina... però cal no caure en l'error de no quedar-se mai sense la parcel·la de privacitat. Semblen deures oi? Però és que no ho són! Donar hauria de ser un plaer. Penso, de debò, que tot el que dones et torna i que quan millor persona vulguis ser i més i millor donis als altres, més ric ets. És el que dóna sentit a la vida. Mira què diu Zweig: “No hi ha res que guareixi tant com ser feliç, i no hi ha res que faci més feliç que fer feliç a un altre”. També hi ha altres tipus d'amor, com l'amistat que per mi és sagrada. Però saps quina és la forma d'amor més autèntica? L'amor filial. No vols res a canvi, li ho perdones tot, no tens falses expectatives i si les tens les varies... aquest és l'amor més perfecte, el de debò i el més pur.

Quan et sents créixer? Zweig parla d'homes que creixen quan agraden les dones “de la mateixa manera que molts actors només s'encardeixen en el moment que els oients, la massa captivada, els escolta amb fascinació”

Em sento créixer quan aprenc, tinc una obsessió per aprendre. Tinc moltes ganes de saber moltes més coses de les que sé. El meu fill també em fa créixer molt perquè m'ensenya moltes coses. L'amor em fa créixer, hi crec. Tot i que et clavis moltes bufetades amb l'amor perquè t'adones que la mentida existeix, que la gent no estima igual i això és dur. El seductor creix amb les conquestes, amb les persones que ha aconseguit però *Don Joan* és una figura trista... això ho explica molt bé l'autor Arthur Schnitzler en l'obra amb el *Retorn Casanoves* amb un seductor que arriba a la crisi dels 50 anys i s'adona que ja no conserva l'atractiu però... aleshores què li queda? Ha seduït moltíssim però ha estimat mai de veritat a algú? En el fons, la persona que s'ha dedicat a seduir i no a estimar acaba molt sola.

Creus en el poder de les paraules o, en canvi “darrere d'elles no s'hi pot suposar la realitat, només són bombolles de colors que s'inflen i esclaten per dissoldre's en el no-res”

Jo crec que darrere les paraules hi ha la veritat i això fa que moltes vegades tingui patacades perquè la gent menteix i a mi la mentida em revolta molt. La gent diu “però si tu ets actriu i saps mentir molt bé!” però a la vida em costa molt mentir perquè a la vida sóc molt franca i sincera, de fet, penso que el gran actor és aquell que és el més sincer. Dalt de l'escenari no estem mentint, al contrari, estem vivint com una veritat autèntica i molt bèstia allò que estem actuant i allò que estem actuant és una ficció, d'acord, però la vivim com una veritat i si no la vius com una veritat no arriba a l'espectador i sense veritat no hi ha ni art ni vida. Però és cert, aquesta frase és magnífica: paraules que són com bombolles de colors, precioses, que no volen dir res i que la gent pot fer servir impunement.

Parlem de la confiança “qui menteix a una persona, menteix a moltes altres. És algú dolent de qui no hi pots confiar” o tothom mereix una altra oportunitat? Bernhard deia “si mentim una vegada mentim sempre” és cert però tothom mereix una altra oportunitat. Això és una de les coses que ensenya el teatre que sigui quina sigui la barbaritat que es faci, tothom té els seus motius. Tot i que jo crec en la justícia i hi ha coses que claríssimament no són justes encara que sempre hi hagi motivacions darrere.

Perquè perdem l'idealisme de la joventut, la manera d'estimar tan perfecta “per fer sempre imprudències i acabem sempre per traïr-nos”

És ben certa aquesta cita però cal donar a un mateix noves oportunitats per no tornar-ho a fer malament i no fer mal. No caure en el pessimisme que sovint és el resultat de l'edat i els pals que et dóna la vida. Viure és un do meravellós i cal agafar la vida pels collons i gaudir cada dia del luxe que suposa estar viva.

Stefan Zweig. Secret candent. Barcelona: 1999. Edicions dels Quadern Crema. Traducció d'Ester Capdevila Tomàs. ISBN: 978-84-772-7284-7